

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه ۱۷ دی ماه ۱۳۴۲

- فهرست مطالب :
- ۱ - قرائت اسامی غائبین روزیکشنبه ۱۵ دی ماه.
  - ۲ - بیانات قبل از دستور بانو تربیت .
  - ۳ - بقیه مذاکره در سؤال آقای مهندس صدقیانی راجع به قریه بیستون و جواب آقای وزیر فرهنگ .
  - ۴ - تقدیم بانزده فقره لایحه تصویبنامه‌ای بوسیله آقای وزیر فرهنگ .
  - ۵ - طرح سؤال آقای طباطبائی راجع به وامهای خارجی و جواب آقای نخست وزیر .
  - ۶ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای نخست وزیر .
  - ۷ - طرح گزارش شور اول کمیسیون کشور راجع باصلاح قانون انتخابات مربوط بشركت بانوان در انتخابات مجلسین .
  - ۸ - طرح گزارش شور اول کمیسیون پست و تلگراف راجع باستخدام موزع پست .
  - ۹ - شور اول گزارش کمیسیون پست و تلگراف
- ۱۰ - تقدیم سه فقره لایحه تصویب نامه‌ای بوسیله آقای وزیر پست و تلگراف و .
- ۱۱ - تقدیم یازده فقره لایحه تصویبنامه‌ای بوسیله آقای وزیر کار .
- ۱۲ - تقدیم سه فقره لایحه تصویبنامه‌ای بوسیله آقای معاون وزارت اقتصاد .
- ۱۳ - اعلام وصول گزارش مجلس سنا راجع به قرارداد بین المللی جلوگیری از تبعیضات استخدامی .
- ۱۴ - اعلام دستور جلسه آینده .
- ۱۵ - تقدیم لایحه جهت انتخاب اعضای دیوان محاسبات بوسیله آقای وزیر مشاور .
- ۱۶ - تقدیم لوایح تصویبنامه‌ای بوسیله آقای دکتر خوشبین وزیر مشاور .
- ۱۷ - تقدیم دو فقره لایحه تصویبنامه‌ای مربوط به کمیسیون مشترك بر نامه مجلسین .
- ۱۸ - تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه .

مجلس پنجاه و پنج دقیقه پیش از ظهر بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه یکشنبه ۱۵ دی
- رئیس - اسامی غائبین جلسه پیش قرائت میشود .
(شرح زیر قرائت شد)
غائبین با اجازه - آقایان : مهرزاد - بختیاربها
ملک‌زاده آملی - دکتر حکیم شوشتری - دکتر جعفری
- یغمالی کهان - معتمدی - مهندس اسدی سمیع - شفعی
پور کرمانی - کلاترهرمرزی - مرتضوی - مهندس
پرویز بهبودی - سرلشکر نکوزاد - شکیبائوری - ابطحی -
شاخویی - پرویزی .
غایب بی اجازه - آقای ایلخان .

رئیس - چون جلسه گذشته بعنوان تنفس تعطیل شده بود صورت جلسه اش حاضر نیست انشاء الله در جلسه آینده صورت جلسه هر دو جلسه خدمت خانمها و آقایان توزیع خواهد شد.

رئیس - آقای کبیری فرمایشی داشتید؟

کبیری - نامه ای از طرف کارمندان دولت رسیده تقدیم میکنم.

رئیس - آقای صائب.

صائب - پانزده فقره شکایت است تقدیم میکنم.

رئیس - آقای یغمائی.

کیهان یغمائی - نامه ای از طرف طبقات مختلف کارمندان استان تهم که در مشهد به بنده داده شده تقدیم میکنم.

رئیس - آقای رجائی.

رجائی - نامه ای از طرف کارمندان دولت رسیده است که تقدیم میکنم.

رئیس - آقای حق شناس.

حق شناس - دو فقره شکایت از آذربایجان رسیده تقدیم میکنم.

رئیس - آقای صدقیانی.

مهندس صدقیانی - نامه ای است از طرف تحصیل کرده های خارجی رسیده که عیناً تقدیم میکنم.

رئیس - آقای مهندس مجتهدی.

مهندس مجتهدی - از شهرستان نیشابور نامه ای رسیده است تقدیم میکنم.

۲ - بیانات قبل از دستور بانو تربیت

رئیس - نطقهای قبل از دستور طم شروع میکنیم خانم تربیت نفرمائید.

تربیت - خاطر همکاران عزیزم نمایندگان محترم مسوق است که امروز روز تاریخی هفدهم دی روز جشن آزادی زنان ایران است بنده از پشت این تربیون بعموم بانوان ایران این روز فرخنده را تبریک عرض میکنم شاید عده ای از همکاران محترم مخصوصاً آنهایی که خیلی جوان هستند نمیدانند که در ۲۸ سال پیش در روز تاریخی ۱۷ دی ۱۳۱۴ چدرافه ای رخ داده این بانی بنیان گذار این نهضت عظیم چخدمت بزرگی بتمام ملت ایران مخصوصاً بانوان نمودند

را وارد اجتماع بکنند و چه خدمتی بمملکت کردند که تا آن وقت نصف قوای عامله مملکت فلج بود بیکار بود آنها را وارد اجتماع کردند که از وجود آنها در اجتماع استفاده بشود بعد از این تحول بود که الحق بانوان ایران توانستند بدانشکده های علمی و حرفه ای و هنری وارد بشوند و کسب تحصیل و کمالات بکنند و دو شادوش برادران خود پیش بروند همانطور که اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی هر وقتیکه شرفیاب شدیم تأیید فرمودند که شایستگی خود را از زنان ایران در این مدت نشان دادند و نشان دادند که آنها شایستگی و لیاقت در تمام کارهایی که به عهده آنها محول میشود دارند امامتآسفانه هر اندازه که فضل و کمال و دانش زنان بالامیرفت بهمان اندازه متأثر و نوگرا ن بودند اما بمصداق اینکه: در نومیادی بسی امیداست - پایان شب سه سقیداست دلهای تمام زنان متوجه اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی میشد تا اینکه روز تاریخی ۶ بهمن ماه سال گذشته رسید آنوقت لویای اصلاحی ششگانه اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی که تصویب ملت ایران هم رسید یکبار نه تنها زنان ایران بلکه عموم طبقات ملت ایران اعم از کارگران و کشاورزان و دهقانان از قید بندگی و محرومیت نجات یافته و به آزاد زنان و آزاد مردان مبدل شدند ولی باور فرمائید باز هم تصور نمی کردیم که باین زودی بتوانیم بتمام مزایای اجتماعی و حقوقی و شئون سیاسی خود نائل بشویم تا اینکه روز تاریخی ۸ اسفند رسید اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی پدر تاجدار ما با قاطعیت کامل در کنفرانس اقتصادی اعلام فرمودند که زنها هم حق دارند و میتوانند در انتخابات شرکت کنند گاهی اوقات میرسد که واقعا کلمات و جملات عاجز از اظهار احساسات و سرور و شرف باطنی افراد است بنده نمیتوانم و بیانم قاصر است که باستحضار آقایان نمایندگان محترم برسانم که تا چه میزان شادی و سرور در این قلب های محروم اجتماع پدید آمد تمام زنان که تا آنوقت محروم و مأیوس بودند وقتی که دیدند از این نعمت آزادی و بسیاری حقوق بهره مند شدند و بعد از این میتوانند نه تنها در ایران بلکه در تمام محافل اجتماعی دنیا با سر بلندی و سرفرازی زندگی کنند فوق العاده شاد و خرم بودند و مخصوصاً روزی که هزاران هزار زن مثل تکین دور قصر اعلیحضرت همایونی محمدرضا شاه پهلوی در

قصر مر جمع شدند و اعلیحضرت در بالکن ظاهر شدند در دست عین فرمایشات پدر تاجدارشان را ایشان هم فرمودند که غرض از این تحول چه بوده و تا حال متأسفانه عده زیادی افرادی که مطلب را نفهمیده بودند که آزادی زنان چه اهمیت و تأثیری در اجتماع ما دارد ایشان يك يك بیان فرمودند و با لطف و توجه مخصوصی نسبت بزنان استعداد و لیاقت آنها را ستودند و مخصوصاً متذکر شدند که بابتست آوردن این حق مسئولیت های سنگینی هم بگردن آنهاست که حقیقتاً همیشه بر عهده خواهد بود از این جهت بنده عرض میکنم که وظیفه همه افراد ایران اعم از زن و مرد است که دست بدست هم بدهند و در اجتماعات و در جاهایی که می بینند هدف زندگی بهتر برای جامعه هست در آن اجتماعات وارد بشوند خدمت بکنند کار بکنند مجاهدت بکنند تا اینکه این انقلاب بزرگ و عظیمی که در این لویای ششگانه است در ثمر رسانیدن آن کوشش بعمل بیاورند بنده یقین دارم که خواهران عزیزم مخصوصاً آنهایی که تحصیل کرده و روشنفکر هستند هم از این نعمت آزادی بهره مند هستند و اهمیت این حق بزرگ را شناخته و با افتخار و باوداد کامل دست بهم داده ثابت خواهند کرد که آنها شایستگی و استحقاق دارا بودن این حق را دارند چون جناب عالی (خطاب با آقای نخست وزیر) هم عجله دارید بنده بیش از این نمیخواهم مزاحم بشوم ولی از جناب آقای رئیس استدعا میکنم برای عرض مراتب احترامی که هر ساله معمول بانوان است و در آرامگاه اعلیحضرت رضاشاه کبیر حاضر هستند بنامه نفر بانوان هم اجازه فرمائید که ما هم برویم وظایف اجتماعی خود را انجام بدهیم (احسنت - احسنت).

رئیس - چون مطالب زیادی در دستور بوده آقای معتمدی تقاضای وقت نطق قبل از دستور خواسته اند بنده از ایشان خواستم که ایشان هم روز بعد از وقت خودشان استفاده بکنند.

۳ - بقیه مذاکره در سؤال آقای صدقیانی راجع

بقریه بیستون و جوابه وزیر فرهنگ

رئیس - وارد دستور میشوم دنباله سؤال آقای صدقیانی مطرح است آقای وزیر فرهنگ وزیر فرهنگ - (دکتر خانلری) - بنده عرایض

در جلسه قبل پانام ماند و تصور کردم که عرایض بنده چندان جالب توجه نیست و نمایندگان محترم علاقه‌ای ندارند میخواستم اجازه بگیرم که بطور خصوصی با آقای صدقیانی جواب عرض کنم ولی حالا که میفرمائید البته اطاعت میکنم و دنباله عرایض را عرض میکنم عرض کنم که سؤال نماینده محترم در باره مالکین يك آبادی کوچکی است که در حدود نقش بیستون است عرض کردم در جلسه قبل که هیچ لازم نمیدانم در باره اهمیت این نوع آثار تاریخی برای کشوری مثل کشور ما که میراث عظیم بزرگی دارد یکی از ارکان ملیت همین سابقه عظیم تاریخی است در اینجا به تفصیل عرض نمیکنم زیرا نمایندگان محترم خودشان بهتر از همه و شاید بیشتر از بنده به اهمیت این امر واقف دارند و در این کار وظایفی را وزارت فرهنگ بر عهده دارد و یکی از وظایف وزارت فرهنگ است که در حفظ و حمایت این آثار اقدام کند و بنده ادعا نمیکنم که همیشه وزارت فرهنگ توانسته باشد آنچه آنکه وظیفه اش هست این مهم را انجام بدهد در هر حال کمال کوشش باید در این باب انجام بگیرد. این ناحیه یعنی ناحیه‌یی که در آن کتیبه بیستون واقع است يك ناحیه عظیم تاریخی است که آثار عظیمی که در آنجا وجود دارد منحصر بکتیبه داریوش نیست کتیبه داریوش چنانچه عرض کردم یکی از بزرگترین سندهای تاریخی است و اهمیتش تنها برای ما نیست راست است که این ارزش ملی عظیم دارد برای تمام کشورهای متمدن دنیا این سند ارزش دارد زیرا که مفضلترین نوشته تاریخی در از زمان نژاد هند و اروپایی است شاید قدیمتر از این آثار هم باشد و آثار بسیار قدیمتر هم وجود دارد اما آثار تاریخی نیست که معین باشد که در چه زمان و در چه سالی نوشته شده است این است آنچه باختصار راجع به کتیبه بیستون عرض کرده و بحثش در از است اتفاقاً در آن منطقه آثار متعددی دیگر وجود دارد از دوره‌های هخامنشی دوره‌های سلوکیه‌ها دوره اشکانی و دوره ساسانی و بقدری این آثار در آن زمین‌ها پراکنده است که در حین جاده‌سازی بدون اینکه توجهی بشود یا پیش بینی شود در آنجاها آثاری پیدا میشود و کشف میشود چنانچه اخیراً ضمن ساختن جاده يك مجسمه‌ای که هیچ اصلاً سراغش را نداشتند از زیر خاک در آمد بنا بر این در این جور مناطق وزارت فرهنگ

نمود که در آن موقع مطرح بشود بلکه يك دهکده غیر آباد دور افتاده‌ای که هیچ نوع آثار و ارزشی ندارد و جمعیت خیلی کمی دارد همینقدر که يك کارخانه ایجاد شد جمعیت پیدا میکند ارزش پیدا میکند و قضیه احداث بناهای دیگر در آنجا عمل می‌آید و آن متعلقاتش ممکن است بیشتر لطمه با آثار تاریخی بزند نه خودش، در حال حاضر برای پیش بینی این امر منطقه‌ای که بموجب نوشته‌ها و نقشه‌هایی که متخصصین مختلف خارجی و داخلی از سالهای پیش تهیه کرده بودند این منطقه را قبلاً بموجب این قانون منطقه ممنوعه حریم آثار باستانی اعلام کرده‌اند اما در این کار بهیچوجه سلب مالکیت و نه سلب حق از کسی نشده است اگر به نمایندگی محترم عرض شده است که نمیگذارند دیوارمان را سفید کنیم و باینکه نمیگذارند با معماران را اندود نمائیم گمان میکنم قدری مبالغه کرده باشند در هر حال اگر هم این معانت باشد دستور خواهد داد که برای امور عادی برای تعمیر ساختمان و باینکه کسی بام خودش را اندود کند و حتی برای زراعت در آنجا مزاحمت ایجاد نکنند زارعین آنجا حق دارند که زراعت کنند اما کندن حفرة و ایجاد قبرستان و آن چیزهایی که در قانون ذکر شده مسلماً ممنوع است تا اینکه وزارت فرهنگ با دقت کافی در این قسمت رسیدگی کند و معین کند که تا چه اندازه آثار تاریخی در زیر این خاک‌ها مستور است، برای نمونه عرض میکنم که در این سنووات اخیر سه سرستون عظیم سنگی پیدا شده است که متعلق است بدوره ساسانی و چهارمی هنوز بدست نیامده است ولی بودن سه سرستون سنگی بآن عظمت در آن زمین محلاً مسلماً حکم میکند که آنجا قصری بوده است و الا کسی از راه دور آن سرستونهای بآن عظمت را با نجل حمل نمیکنند آنجا قصر تابستانی خسرو پرویز بوده است ظاهراً که آثارش هنوز بدست نیامده جز این سنگها بنا بر این محلی است که ضرورت دارد از نظر تاریخ ملی یا از نظر آثار ملی ما که مراقبت بنمائیم و لوائیکه این مراقبت موقتاً بمنافع خصوصی يك یا چند نفر ضرری بزند وقتی که پای حفظ مصالح يك ملت و يك مملکت در میان است تصور میکنم که يك عدم النفع موقت برای چند فرد قابل اغماض باشد (صحیح است).

رئیس - آقای صدقیانی فرمایشی دارید بفرمائید. دقیقه بیشتر وقت ندارد.

صدقیانی - فرمایشات جناب آقای وزیر فرهنگ از نظر بنده زیاد قانع کننده نبود بدلیل بزرگی ایشان در بیانات روز یکشنبه خودشان فرمودند که سابقاً اینجا يك دهکده بود در صورتیکه اعلیحضرت همایونی در زمان تشریف فرمائی شخصاً ملاحظه فرمودند که دهکده موجود هست و چگونه ممکن است يك عده‌ای که الان در آنجا سکونت دارند، خانه دارند و خانه‌های اجدادی آنها است ما آنها را نادیده بگیریم و بگوئیم که سابقاً آنجا دهکده‌ای نبوده (یک نفر از نمایندگان - شاه عباس هم هست) راجع به حفظ آثار باستانی فرمودند بنده بعرض رساندم که وظیفه هر فرد ایرانی است که این اسناد تاریخی را حفظ کند و اگر هر فرد ایرانی نسبت باین آثار بی‌علاقه باشد بنده باجرات عرض میکنم که ما آنرا ایرانی نمیشناسیم، اهمیت این آثار نه تنها از نظر تاریخ بلکه از نظر تمدن ما آثاری است بی‌نهایت با ارزش زیرا دنیا قسمتی از تمدن خود را مدیون تمدن ما هستند، راجع به حفريات قاچاق هیچ نظری ندارم این وظیفه دولت است و وظیفه وزارت فرهنگ است که نگذارد این آثار عتیقه و این اسناد تاریخی ما بدون جواز و بی‌جهت از ایران خارج بشود و در موزه‌های بیگانگان حفظ بشود ما این آثار را لازم داریم اینها افتخار ما است و باید در این مملکت حفظ بشود، فرمودند که کارخانه وقتی در يك محلی ایجاد شد دهکده قیمت پیدا میکند اهمیت پیدا میکند کاملاً صحیح است بنده میخواستم الان از ایشان سؤال کنم وقتی که جناب آقای وزیر فرهنگ باین موضوع پی برده بودند بجهت قبل از شروع بکار ساختمان این کارخانه این دهکده را بخریداری نکردند که بتوانند با قیمت کمتری خریداری کنند و همانطوریکه فرمودند ممکن است در عرض این دهکده آثار بسیار دینی و علمی مدفون باشد که اگر کاوش بشود و پیدا بشود در عظمت میهن عزیز ما و همچنین تمدن کماک های مؤثری بکند، راجع بکاخ خسرو پرویز فرمودند بطوریکه خود محلی‌ها میگفتند این کاخ در طاقستان بوده ندر بیستون و از طرف دیگر در متن سؤال که از وزارت فرهنگ کرده بودم يك قسمت این بود که چه اصلی

باعث شده که این کار را بکنند و چه مجوز قانونی داشته اند و در اینجا بآن مجوز قانونی اشاره فرمودند ، فرمودند که ما دستور ندادیم که جلو گیری بکنند از تعمیر خانه ها یا از تعمیر دیوارها باید در جواب به عرضشان برسانم که متأسفانه نیروی انتظامی در محل این کار را انجام داده و شاید هم واقعاً وزارت فرهنگ نظرش آن نبوده و همانطوری که فرمودند دستور بفرمایند بی جهت مزاحم مردم نشوند و ممکن است هیئتی یا اشخاصی را امر بفرمائید بمحل بروند و نحوه ساختمان های جدید یا زیلاعت یا هر کاری که باید بکنند ببینند و ضمناً این آثار باستانی و این اسناد تاریخی ذیقمت که باید حفظ بشود ، حفظ گردد و هم مردم همانطوریکه اعلیحضرت همایونی به آنها آزادی بخشیده است و زندگی را از سر گرفته اند و میتوانند با قلب راحت بزندگی خود ادامه دهند .

رئیس - آقای وزیر فرهنگ فرمایشی دارید بفرمائید .

وزیر فرهنگ - بنده عریض مفصل دیگری ندارم اینکه فرمودند مجوز قانونی را عرض نکردم شاید نماینده محترم توجه نفرمودند بنده حتی ماده اش را هم این جا صریحاً عرض کردم عین قوانین این جا حاضر است و در آنها مقرر است اگر لازم باشد تقدیم کنم خدمتشان ، عرض کنم که مجوز مافوق عقبات مصوبه ۲۸ آبان ۱۳۱۱ میباشد در هر حال وزارت فرهنگ مجبور است بوظایف خودش عمل کند و هر جا که از وظیفه اش تجاوز کند البته آقایان نمایندگان یادآوری خواهند فرمود و تذکر خواهند داد البته فوراً اطاعت میکنم بنده از فرصت استفاده میکنم ۱۵ فقره تصویب نامه هائی که بموجب تکلیفی که بعهده دولت گذاشته شده است تقدیم میکنم .

رئیس - آقای دکتر خانلری اجازه بفرمائید آقای نخست وزیر چون گرفتاری دارند ایشان قبلاً لوایح را تقدیم کنند (نخست وزیر - اجازه بفرمائید ایشان لوایح را تقدیم کنند مانعی ندارد) بسیار خوب بفرمائید .

۴ - تقدیم ۱۵ فقره لایحه تصویب نامه ای وسیله آقای وزیر فرهنگ
وزیر فرهنگ (دکتر خانلری) - تصویب نامه ایست

راجع بتمرکز و جوهر حاصل از حق شرکت در امتحانات ورودی در دانشگاهها .
تصویب نامه راجع به خرید وسایل و مواد اولیه مورد نیاز مؤسسات فنی و حرفه ای .
تصویب نامه راجع به کتب درسی دبستانها و دبیرستانها .
تصویب نامه راجع به استخدام هیئت آموزشی دانشگاه ، تصویب نامه راجع به مستمری ورثه مرحوم عزیرالله برقی ، تصویب نامه برقراری مستمری وراثت مرحوم دکتر عاقبت پور ، تصویب نامه راجع به مرکز تربیت معلم حرفه ای ، تصویب نامه راجع به اوقات گذاری ساختمان فرهنگ رشت بشهرداری ، تصویب نامه مربوط بواگذاری کارخانجات تعمیراتی و مکانیکی و تک بشرکت کارخانجات ایران ، تصویب نامه راجع به دانشسرای عالی ، تصویب نامه راجع به تکمیل ساختمانهای فرهنگی که زیر پوشش رسیده ، تصویب نامه راجع به لایحه تمام وقت هیئت آموزشی دانشگاه ، تصویب نامه راجع به امضای قرارداد همکاری فنی بین دولت ایران و دولت آلمان غربی ، در مورد هنرستانهای تهران و تبریز همچنین تصویب نامه راجع به اصلاح قانون مطبوعات .

رئیس - بکمسیون های مربوط ارجاع میشود ، سؤال آقای طباطبائی از آقای نخست وزیر معترض است آقای طباطبائی بفرمائید .
طباطبائی - بنده عرض بخصوصی ندارم فقط دستور بفرمائید متن سؤال را قرائت کنند که از سؤال آقایان نمایندگان محترم هم اطلاع داشته باشند .

رئیس - سؤال آقای طباطبائی قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - در این موقع که لایحه استقراض ۷۳ میلیون مارك از دولت فدرال آلمان غربی از طرف دولت تقدیم مجلس گردیده خواهند آمد است بجنابان آقایان نخست وزیر و کفیل وزارت دارائی اخطار فرمائید تا قبل از حلول جلسه راجع بلایحه مزبور به مجلس حاضر شده و جواباً اعلام دارند که :
اولاً مجموعه وجوهی که دولت شاهنشاهی از بدو شروع بر نامه دوم از کشورهای خارجی وام گرفته چه مبلغ بوده است . ثانیاً چه مبلغ از این وجوه بمصرف رسیده و چه مبلغ آنها باقیست ؟

ثالثاً مبالغی که بمصرف رسیده صرف چه رشته از مصارف و امور مملکتی گردیده ؟
رابعاً دولت شاهنشاهی بابت رد این قروض تاکنون چه مبلغ پرداخته ؟
خامساً در حال حاضر بطور کلی مجموعه قروض خارجی مملکت چه مبلغ است .
رئیس - آقای نخست وزیر بفرمائید .
نخست وزیر (اسدالله علم) - بنده قبل از اینکه جواب نماینده محترم را عرض کنم از مقام ریاست اجازه میخواهم که این روز تاریخی ۱۷ دی را از اینجا بحضور نمایندگان محترم و ملت ایران تبریک عرض کنم (احسن است) و فقط برای تبریک کافی است که توجه بکنید امروز خانمها در این مجلس تشریف دارند بعضی از نمایندگان - فعلاً که نیستند (بعضی دیگر از نمایندگان - رفته اند با آرامگاه اعلیحضرت فقید) و خیال میکنم که این بالاترین و بزرگترین تبریکی است که میشود پیشگاه شاهنشاه عرض کرد و همچنین به ملت ایران (صحیح است) .

سؤال جناب آقای طباطبائی نماینده محترم مشتمل بر پنج قسمت است که نسبت به بزرگ جواب عرض میکنم .
۱ - سؤال اول این است که جمع کل وامهایی که از ابتدای برنامه دوم از کشورهای خارجی گرفته شده است چه مقدار است .
کلیه وامهای خارجی که از ابتدای برنامه دوم تا پایان شهر یورد ماه ۱۳۴۲ گرفته شده بالغ بر پانصد و هفت میلیون و یکصد و چهار هزار دلار میباشد .

۲ - سؤال دوم چه مقدار از وام مزبور بمصرف رسیده و چه مبلغ باقی است .
تا پایان شهر یورد ماه ۱۳۴۲ مبلغ چهارصد و شصت و هشت میلیون و سیصد و پنجاه و دو هزار دلار و پنجاه سنت از وام مزبور دریافت شده است و مبلغ سی و هشت میلیون و هفتصد و نود و یک هزار دلار و پنجاه سنت تا پایان شهر یورد ماه ۴۲ باقی است که دریافت نشده .

۳ - سؤال سوم این است که مبالغ دریافتی صرف چه رشته از مصارف و امور مملکتی گردیده . در جواب این سؤال جدول مشروح وضع وامهای خارجی دولت ایران تقدیم میگردد . که در ستون شماره ۲ جدول مزبور رشته فعالیتهای عمرانی که وجوه مزبور بمصرف آن

رسیده قید گردیده است .
مسلم است که در این خصوص توضیحات بیشتری هم نماینده محترم لازم داشته باشد با ما راجع به سازمان برنامه میتواند هر گونه توضیح دیگری هم از قسمتهای مربوطه سازمان مزبور بخواهد .
۴ - سؤال چهارم این است که دولت شاهنشاهی چه مقدار بابت اصل و بهره قروض مزبور پرداخته است .
جمعاً مبلغ یکصد و هشتاد میلیون و دو صد و بیست و چهار هزار دلار و هشتاد و سه سنت بابت اصل و فرع قروض مزبور تا پایان شهر یورد ماه ۱۳۴۲ پرداخته شده است .
۵ - سؤال پنجم جمع کل قروض خارجی که پرداخت نشده چه مبلغ است .
جمع کل مانده باز پرداخت نشده سیصد و هشتاد و سه میلیون و سیصد و پنجاه و پنج هزار دلار تا آخر شهر یورد ماه ۱۳۴۲ باقی است که پرداخت نشده است .
نکته ای که اینجا باید عرض بکنم موضوع اصل قرض گرفتن و پرداخت نیست .

البته آقایان محترم تصور میفرمایند قرض داشتن چنانکه در زندگی شخصی مذموم است همه مان هم آلوده هستیم (خنده نمایندگان) در امر مملکت داری هم پسندیده نیست . ولی درست در امر کشورداری قضیه برعکس است . این اصل را لازم میدانم در حضور آقایانی که اغلب با امور اقتصادی وارد هستند تکرار بکنم که انجام یک قسمت مهم از امور عمرانی و آبادانی کشور باید با اعتبارات طولی اله مدت بشود تا نسل های بعد که از این پیشرفته استفاده میکنند نیز در این مخارج سهیم و شریک باشند . بنا بر این از اعتبارات استفاده کردن و آنرا در امور تولیدی و عمرانی کشور بکار انداختن یک تز اقتصادی صحیح است . البته باید در صرف پول بسیار دقت بشود که خدای نکرده در راههای غیر لازم و غیر مفید نباشد و اصل برنامه ریزی بهمین علت در کشور اتخاذ شده است .

نکته ای که در خاتمه لازم بتذکر میدانم اینست که مبلغ قرضی که داریم نسبت به قدرت مالی کشور ما بسیار ناچیز است و اکنون کشور میتواند از مبالغ بسیار زیادتری اعتبار باز هم استفاده کند لازم نمیدانم نسبت به قدرت مالی کشور و منابع مهمی که در اختیار داریم و با داری اختیار

ما قرار خواهد گرفت اینجا تذکرانی بدهم همینقدر باید بگویم که تاریخ نسبت به آنچه شاهنشاه ایران نسبت به مملکت خود و ملت خود انجام فرموده است در آینده قضاوت خواهد کرد.

با اجازه آقایان محترم چند قلم از این پول‌ها را که صرف کارهای مهم شده است عرض میکنم و این جدول را هم تقدیم مقام ریاست میکنم که چنانکه آقای طباطبائی بخواهند مطالعه بفرمایند الا اگر میل داشته باشند اطلاعات بیشتری پیدا کنند سازمان برنامه مراجعه کنند (بعضی از نمایندگان - دستور بفرمایند چاپ کنند) قلم‌های مهمش این است ۷۲ میلیون دلار تأمین هزینه‌های ارزی راه سرتاسری است این راه چنانکه آقایان میدانند از بهترین راهی است که ما داریم و در اروپا هم نظیرش نیست ۴۲ میلیون دلار تأمین هزینه‌های ارزی سدمحمد رضا شاه پهلوی است این سدم پنجمین سد بزرگ دنیا است ۲۵ میلیون دلار تأمین هزینه ریالی قسمتی از راه سرتاسری است ایضاً ۲۶ میلیون تأمین هزینه ریالی قسمتی از راه سرتاسری است باز هم ۶ میلیون دلار (بعضی از نمایندگان - راه آهن یاراه؟ ریزش را بفرمایند) هر بوط براه است ریزش اینجا نیست در لیبس مربوطه هست ممکن است آقایان از سازمان برنامه بخواهید راه‌های اساسی که ساخته شده است راه رشت تهران و راه رشت بخرمشهر و راه کناره شمال است البته راه کناره جنوب هم انشاء الله ساخته میشود که مشغولش هستیم (مجید محسنی - راه دماوند را هم بفرمائید) عرض کنم که خرید و سایر خرید لکوموتیواست در حدود ۴۰ میلیون دلار، تعمیر و ساختمان فرودگاه مهر آباد است ۱۲ میلیون دلار، تکمیل ساختمان سد سفید رود است ۱۵ میلیون دلار هم ساختمان بندرگاه بندرعباس این هاقلم‌های مهمش بود که عرض کردم جزئیات هم خدمت مقام ریاست هست که اگر خواستند به آقایان التفات کنند.

رئیس - چاپ میکنیم در اختیار آقایان نمایندگان قرار میگیرد، آقای طباطبائی فرمایشی دارید بفرمائید. **طباطبائی** - بنده باز هم عرضی ندارم از توضیحات جناب آقای نخست‌وزیر تشکر میکنم.

۶ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای نخست وزیر

رئیس - آقای نخست‌وزیر بفرمائید.

نخست وزیر - ساخت مقدس مجلس شورای ملی.

چون توسعه فعالیت‌های ساختمانی و رفع مضیقه مالی بانک رهنی ایجاب می‌نماید که سرمایه بانک رهنی ایران افزایش یابد و برای این منظور در نظر گرفته شده است سرمایه بانک از يك میلیارد و هفتصد و بیست میلیون ریال بدو میلیارد و دو بیست میلیون ریال افزایش یافته و با پرداخت مبلغ چهارصد و شصت میلیون ریال از طرف وزارت دارایی سهام وزارتخانه مزبور از ۵۰ درصد سرمایه فعلی بانک شصت درصد سرمایه افزایش یافته بانک مزبور ترقی داده شود. بعلاوه ژاندارمری کل کشور باید طبق ماده ۱۰۹ قانون نیروهای مسلح شاهنشاهی معادل سی‌وسه میلیون ریال بابت تفاوت حقوق افسران و درجه‌داران بازنشسته در اختیار بانک سپه بگذارد. ضمناً بعضی از دستگاه‌های دولتی از لحاظ انجام قسمتی از هزینه‌های ضروری بعلت کمبود اعتبار تقاضای اضافه اعتبار نموده‌اند که از نظر دولت تأمین این اضافه اعتبارات ضروری تشخیص گردیده لذا لایحه ضمیمه مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره تقدیم میشود مضمنی است تصویب آنرا بولت ابلاغ فرمایند تا بموقع اجرا گذارده شود.

رئیس - به کمیسیون‌های مربوط ارجاع میشود.

۷ - طرح شور اول گزارش کمیسیون کشور راجع باصلاح قانون انتخابات مربوط بشرکت بانوان در انتخابات مجلسین

رئیس - طرح گزارش شور اول کمیسیون کشور راجع بشرکت بانوان در انتخابات مطرح است و لازم است در این موقع از این که این طرح امروز روز هفدهم دی روز آزادی بانوان در مجلس شورای ملی مطرح میشود بکلیه بانوان کشور و بلکه تمام افراد ملت تبریک عرض میکنم و این حسن تصادف را بعنوان فال نیک تلقی بکنم (صحیح است) گزارش قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

گزارش شور اول از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی باستناد قانون مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ مربوط به تحصیل مجوز قانونی نسبت به (تصویبنامه‌های صادره از تاریخ نوزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۰ تا چهاردهم مهر ماه ۱۳۴۲) کمیسیون کشور در جلسه نهم و یازدهم باحضور آقای فرهودی معاون وزارت کشور تصویبنامه شماره ۵۱۱۸۴ مورخه ۱۶ اسفند ۱۳۴۱ راجع به شرکت بانوان در

انتخابات را مورد رسیدگی قرار داده و بانوجه بنهضت عظیم انقلابی شاهنشاه و لزوم دخالت بانوان در سر نوشت کشور بشرح زیر تصویب و اینک گزارش آنرا به مجلس شورای ملی تقدیم مینماید:

ماده واحده - بند اول ماده دهم و بند دوم ماده سیزدهم قانون انتخابات مجلس شورای ملی مصوب شوال ۱۳۲۹ هجری قمری که مربوط بشرايط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان است و همچنین قید کلمه ذکور از ماده ششم ماده نهم قانون انتخابات مجلس سنا مصوب ۹۴ اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ حذف میشود.

ماده فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

تبصره ۱ - وزارت کشور مأمور اجرای این قانون میباشد.

مخبر کمیسیون کشور - حسام‌الدین رضوی رئیس - کلیات این لایحه مطرح است، نظری نیست؟ (بعضی از نمایندگان - همه موافقم) آقایانیکه موافقت قیام بفرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد، خودماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بنا بر این برای شور دوم بکمیسیون ارجاع میشود.

۸ - طرح شور اول گزارش کمیسیون پست و تلگراف راجع باستخدام موزع پست

رئیس - گزارش کمیسیون پست و تلگراف شور اول راجع باستخدام کارمندان فنی وزارت پست و تلگراف مطرح است قرائت میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

گزارش شور اول از کمیسیون پست و تلگراف بمجلس شورای ملی باستناد قانون مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ مربوط به تحصیل مجوز قانونی نسبت به (تصویبنامه‌های صادره از تاریخ نوزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۰ تا چهاردهم مهر ماه ۱۳۴۲) کمیسیون پست و تلگراف و تلفن در جلسه چهارم دیماه ۱۳۴۲ باحضور آقای معاون وزارت پست و تلگراف و تلفن تصویبنامه مورخ ۱۸ آذرماه ۱۳۴۲ مربوط باصلاح قانون استخدام کارمند برای وزارتخانه‌ها مصوب ۲۷ خرداد ماه ۱۳۳۷ اضافه نمودن موزع بماده واحده و تبصره ۴ آنرا

مورد رسیدگی قرار داده و از آنجا که با توسعه روزافزون شهرها بوزارت پست و تلگراف حق داده میشود که تعداد موزعین پست و تلگراف را افزایش دهد لذا تصویبنامه مذکور بصورت زیر تصویب و اینک گزارش آنرا جهت تأیید تقدیم مجلس شورای ملی مینماید:

ماده واحده - بماده واحده تبصره ۴ قانون راجع به اجازه استخدام کارمند برای وزارتخانه‌ها مصوب ۲۷ خرداد ماه ۱۳۳۷ کلمه موزع پست و تلگراف علاوه میگردد.

تبصره - ماده واحده فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

مخبر کمیسیون پست و تلگراف و تلفن - تقی‌زند گزارش از کمیسیون استخدام بمجلس شورای ملی کمیسیون امور استخدام در جلسه پنجمین پنج دیمه ۱۳۴۲ باحضور آقای معاون وزارت پست و تلگراف و تلفن گزارش کمیسیون پست و تلگراف و تلفن تصویبنامه مورخ ۱۸ آذرماه ۱۳۴۲ مربوط به اصلاح قانون استخدام کارمند برای وزارتخانه‌ها مصوب ۲۷ خردادماه ۱۳۳۷ را مطرح و گزارش کمیسیون پست و تلگراف و تلفن را تأیید اینک گزارش آنرا تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون استخدام - مهندس آراسته رئیس - کلیات این گزارش مطرح است، اگر نظری نیست وارد شود در ماده بشویم (گفتند - مخالفی نیست) آقایانی که موافقت با ورود در شور ماده واحده خواست میکنند قیام بفرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد در خود ماده واحده نظری نیست؟ آقایان دگر هدیاتی بفرمائید.

دگر هدیاتی - يك اصلاح عبارتی است اجازه بفرمائید عرض کنم و آن اینست که بماده واحده تبصره چهار باید باشد يك (و) اینجا لازم است (تقی‌زند - و دارد) (و) را اضافه کردند بسیار خوب بنده دیگر عرضی ندارم.

رئیس - بنا بر این چون نظری نیست برای شور دوم بکمیسیون ارجاع میشود.

۹ - شور اول گزارش کمیسیون پست و تلگراف راجع به قرارداد حمل و نقل پستهای هوایی بنادر جنوب

رئیس - لایحه دیگری است گزارش کمیسیون پست و تلگراف قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

گزارش شور اول از کمیسیون پست و تلگراف بمجلس شورای ملی

باستنادقانون مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۴۲ م مربوط به تحصیل مجوز قانونی نسبت به (تصویب نامه های صادره از تاریخ نوزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۰ تاجپاردهم مهرماه ۱۳۴۲) کمیسیون پست و تلگراف وتلفن ذر جلسات دوازدهم و چهاردهم دیماه ۱۳۴۲ باحضور آقای معاون وزارت پست و تلگراف وتلفن تصویب نامه مورخه ۲۳ ر ۲۳ ۱۳۴۲ م مربوط به اجازه ترك مناقصه وتنظیم قرارداد حمل ونقل پستهای هوائی بنادر جنوب وشهرستانهای ایران شهر - خاش وزاهدان وبالعکس بین وزارت پست وتلگراف وتلفن وباشگاه هواپیمائی کشوری ایران را مطرح وباتوضیحاتی که از طرف نماینده دولت در این باره داده شد وبا توجه بمتن قراردادتنظیمی واصلاح کمیسیون قوانین دارائی در ماده ۲ تصویب نامه مذکور را بشرح زیر تصویب کرده واینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد:

ماده ۱- بوزارت پست و تلگراف وتلفن اجازه داده میشود بدون رعایت تشریفات مناقصه قراردادی برای حمل ونقل پستهای هوائی بنادر جنوب وشهرستان های ایران شهر - خاش وزاهدان و بالعکس برای مدت یکسال از تاریخ خردادماه ۱۳۴۲ باباشگاه هواپیمائی کشوری ایران منعقد نمایند.

ماده ۲- چنانچه وزارت پست وتلگراف وتلفن در پایان مدت قرارداد با رعایت تشریفات آئین نامه معاملات دولتی شرایط بهتری نتواند تحصیل کند میتواند این قرارداد را باموافقت وزارت دارائی تمدید نماید.

ماده ۳- وزارت پست وتلگراف وتلفن مأمور اجرای این قانون میباشد.

مواد فوق که لایحه آن طبق ماده واحده مصوب ۲۰ آذر ماه ۱۳۴۲ تقدیم شده تصویب میشود.

مخبر کمیسیون پست وتلگراف وتلفن تقی زند گزارش شور اول از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون قوانین دارائی در جلسه هفتم دیماه ۱۳۴۲ باحضور آقای حجازی معاون وزارت پست وتلگراف وتلفن بمنظور رسیدگی به لایحه مربوط به قرارداد حمل و نقل پستهای هوائی بنادر جنوب باباشگاه هواپیمائی کل کشور

تشکیل و گزارش کمیسیون پست وتلگراف وتلفن در این باره رسیدگی واصلاح در ماده ۲ گزارش مذکور بعمل آورده که بشرح پیوست بتصویب رسید.

اینک گزارش آنرا تقدیم مجلس شورای ملی مینماید.

مخبر کمیسیون دارائی - دکتر بزدان پناه
رئیس - کلیات این لایحه مطرح است آقای مهندس بهبودی در کلیات نظری دارید بفرمائید.

دکتر مهندس بهبودی - در کلیات مخالفم ، من در این لایحه بعنوان مخالف استفاده کردم که عرض میکنم واز حضور آقایان وزراء ومعاونین محترم استفاده کنم که موضع باشگاه هواپیمائی کشوری را روشن بفرمایند بنده باحمل پست بوسیله باشگاه هواپیمائی مخالف نیستم ، در زمان اعلیحضرت رضاشاه فقید باشگاه هواپیمائی کشوری بمنظور تهیه خلبان در کادر کشوری تشکیل شد ولی متأسفانه مثل این که این باشگاه فعلاً در راهی که بآن منظور تشکیل شده بود قدم برنمیدارد ومن فعالیتی در این رشته در باشگاه هواپیمائی ندیدم بدیهی است در زمانی که تشکیل شده بود قدمهای برجستهای برداشته شد وحتى اولین بانوی خلبان هم در آن زمان تربیت شد ولی متأسفانه مثل اینکه باشگاه هواپیمائی فعلاً فقط به حمل پست در بنادر جنوب چندسالی است اکتفا کرده وفعالیتش را محدود باین رشته کرده است

در دوره نوزدهم قانونی از مجلس گذشت که در آن قانون دولت را مکلف کرده بود که اگر شرکت هواپیمائی ملی تشکیل شد حمل بارهای دولتی بوسیله شرکت هواپیمائی ملی انجام بشود اکنون مدتی است که شرکت هواپیمائی ملی تشکیل شده ومن تصور میکنم که حمل پست بموجب آن قانون بعهده شرکت هواپیمائی ملی باید باشد بعلاوه چرا دولت نمیکشود چنانچه در سال آینده وسیلهائی پیدا نشد باز قراردادش را با باشگاه هواپیمائی تجدید کند ، اکنون شرکت هواپیمائی ملی صدر رسدستماش در اختیار دولت است دیگر سرمایه دار خصوصی وسهام خصوصی نیست که حساب کند در خطوطی هواپیما برقرار کند که منافعت ایجاد کنهنده از آقایان وزراء خواهش میکنم که این مسأله را مطالعه کند و شرکت هواپیمائی ملی را موظف کنند که خطوطش را در سواحل جنوب که میتوانم بگویم

تنها وسیله ارتباطش هواپیما خواهد بود تا آخر سال آینده گسترش بدهد و بعد از اینکه خطوط هواپیمائی در تمام مناطق جنوب که تصور میکنم مورد علاقه همکار محترم آقای ریگی که میخواهند بعنوان موافق صحبت کنند هست بعد از اینکه خطوطش گسترش پیدا کرد حمل پست با هواپیمائی ملی باشد گسترش خطوط هواپیمائی ملی در تمام نقاط ایران باید از اهم وظایفش کت هواپیمائی ملی باشد ، ایران مملکتی است وسیع و ارتباط صحیح وسالمش بوسیله هواپیما خواهد بود خوشبختانه کادری که الان هواپیمائی ملی را اداره میکنند کادر واردی هستند ولی آنهاییکه کار میکنند نظرشان فقط این نباشد که در آخر سال بیلان شرکتشان بیلان آبرومندی باشد که بگویند ما خوب کار کرده ایم ولی چون سرمایه سرمایه ملت است همینقدر که سرمایه شان تراز بود کافی است و باید حمل پست با خطوط هواپیمائی کشوری انجام بشود مخصوصاً باید این کار را در مناطق جنوب گسترش بدهند.

رئیس - آقای ریگی مخالفید یا موافق ؟
ریگی - بنده موافق هستم.
رئیس - ایشان هم که مخالف نبودند - آقای وزیر پست وتلگراف بفرمائید.

مهندس سمیعی (وزیر پست وتلگراف) - عرض کنم ضمن اینکه بنده تأیید میکنم نظرات جناب آقای مهندس بهبودی را ولی لازم میدانم که در اینجا يك توضیحی بدهم که خاطر نمایندگان محترم کاملاً مسبوق بشود اصلاً اینکه شرکت هواپیمائی ملی با سرمایه صدرصد دولتی است و بایستی حمل ونقل هوائی را با این شرکت در داخل مملکت شروع کنیم بسیار صحیح است و اصل اینکه این شرکت توسعه پیدا بکند وحتى المقدور به تمام نقاط پرواز کند اینهم صحیح است ولی همانطوریکه خود ایشان تصدیق میفرمایند هر کاری مدارجی دارد همیشه آن چیز نهائی را در وهله اول نمیشود بدست آورد ، خیلی اعتنا میکنم که شرکت هواپیمائی ملی مجهز باشد در این مسیری که فعلاً باشگاه هواپیمائی ملی رفت و آمد میکنند پست را ببرد ولی با توجه باینکه مسیر بین آبادان و چاه بهار و ایران شهر و خاش مسیری است که فرودگاههای مجهز برای پرواز و برای فرود آمدن حتی هواپیماهای سنگین را هم ندارند يك

نوع مخصوص طیاره لازم است که از قضا همان نوع بخصوص سالهاست که برای تعلیم به خلبانان مورد استفاده است و واقفاً این خدمتی که باشگاه هواپیمائی میکند در این مناطق فوق العاده برای وزارت پست وتلگراف ذر قیمت است بنده می خواهم عرض کنم که این يك چیزی نیست که ما میخواهیم اینکار را کرده باشیم در همه جای دنیا پست بری را میدهند بمؤسساتی که در ضمن تعلیم خلبانی هم جزوش هست در فرانسه طیاراتی که تأمین صد درصد برای حمل مسافر ندارند از اینها برای پست بری مخصوصاً در شب ها استفاده میکنند که بعداً که خلبان باید برای خطوط مسافر بری بشوند مشق بگیرند و تعلیم بگیرند همانطور که ایشان فرمودند و بنده هم عرض کردم این کاملاً صحیح است و هدف ما هم همین است و نمی خواهم ازدادن پست به باشگاه هواپیمائی صرف نظر بکنیم و بتدریج کاری خواهیم کرد که هرچه بیشتر این پست ها به شرکت هواپیمائی ملی داده شود و انشاء الله فرودگاهها هم مجهز خواهد شد و این منظور کاملاً تأمین خواهد گردید.

رئیس - آقای فیلیکس آقایان نظری دارید (فیلیکس آقایان - بنده موافقم) اگر نظری نیست راجع به شور در مواد رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه باورود در مواد موافقتد قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده اول قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱- بوزارت پست وتلگراف وتلفن اجازه داده میشود بدون رعایت تشریفات مناقصه قراردادی برای حمل ونقل پستهای هوائی بنادر جنوب وشهرستانهای ایران شهر خاش وزاهدان وبالعکس برای مدت یکسال از تاریخ خردادماه ۱۳۴۲ باباشگاه هواپیمائی کشوری ایران منعقد نماید.

رئیس - راجع بماده اول نظری نیست؟ (فیلیکس آقایان - بنده مخالفم) بفرمائید:

فیلیکس آقایان - در اصل موضوع که جناب آقای وزیر توضیح دادند که احتیاج هست که فعلاً این قرارداد منعقد بشود من موافقم اما از نظر قانون نویسی من اینجا بیک اشکالی بر خوردم که خواستم بعرض مجلس برسانم اینست که کلمه باشگاه جنبه بازرگانی ندارد و باشگاهی اصلاحاً ندارد

که يك قرارداد بازرگانی ببندد و من خواستم آقای مخبر کمیسیون توضیح بدهند که آیا اساسنامه این باشگاه را ملاحظه کرده اند این باشگاه يك مؤسسه غیر انتفاعی است یا يك مؤسسه بازرگانی است؟ چنانچه البته از نظر قانون نویسی ما اینرا مطالعه بکنیم ممکن است اسم باشگاه را عوض کنند یا اساسنامه را طوری تنظیم بکنند که بتوانند يك چنین قراردادی را امضاء بکنند این اشکال را من در اینجا می بینم البته اشکال اشکال فرم است اگر توضیح بیشتری بدهند این مفهوم باشگاه در زبان فارسی که بنده چون سوادش را ندارم طور دیگری تعبیر نشود غیر انتفاعی تعبیر بشود نه بازرگانی.

رئیس - آقای وزیر پست و تلگراف بفرمائید.

وزیر پست و تلگراف - عرض کنم این نام باشگاه بموجب قانون است البته آنرا که گفته اند باشگاه باشگاه بازرگانی نیست غیر انتفاعی است و این قرارداد هم بسته میشود روی این اصل است که فقط برای کاری که برای ما میکند دخل و خرج بکند.

خواجه نوری - چون لایحه در کمیسیون داری هم مطرح بود بنده توضیحی میتوانم عرض بکنم.

رئیس - آقای خواجه نوری بفرمائید.

خواجه نوری - عرض کنم این لایحه هم در کمیسیون پست و تلگراف مطرح شد و هم در کمیسیون داری، در کمیسیون داری مخصوصاً در ماده دوم که حضور آقایان عرض خواهد شد اصلاحاتی بعمل آمد و نظر آقایان را از جهت اینکه در آتیه شرکت هواپیمائی ملی مجهز باشد و فرودگاههای کافی در طول این خطوط ایجاد شود و بتوانند که با باشگاه شرکت هواپیمائی کشوری رقابت کنند و در مناقصه شرکت بکنند و قراردادی ببندند از اینجهت رعایت اصول شده است از اینجهت بنده میخواستم عرض کنم در کمیسیونهایی که در مجلس تشکیل میشود برای رسیدگی تصویب نامه تمام رقفاً دقت میکنند که در عین حالی که کاره ملک را را کد نکنند و اشکالاتی را نکنند از اصول هم تخطی نمی کنند و همیشه اصلاحات لازم را انجام میدهند برای اینکه قانونی بر خلاف اصول تصویب نشود و در این مورد بخصوص هم این نکته رعایت شده است و مخصوصاً اساسنامه باشگاه هواپیمائی کشوری

خواسته شد و در کمیسیون داری قرائت گردید و در یکی از مواد این باشگاه ذکر شده بود که باشگاه هواپیمائی کشوری صلاحیت دارد که برای همکاری با وزارت پست و تلگراف و ایجاد سرویس پست هوائی معامله بکند (آقایان - معامله بازرگانی هم برایشان مجاز است؟) این قسمت را بنده بخاطر ندارم ولی این نکته را بنده میتوانم عرض بکنم که در اساسنامه صریحاً قید شده که باشگاه هواپیمائی کشوری صلاحیت دارد که پست هوائی را عهده دار بشود و اما مطلب دیگری که لازم است در اینجا تذکر داده شود علی الاصول يك نظر است صحیحی است برای باشگاه هواپیمائی کشوری که بنده از این فرصت میخواهم استفاده بکنم و توجه دولت را باین نکته جلب کنم که این باشگاه هواپیمائی کشوری از سالی که تأسیس شده است تا امروز تحت ریاست عالیته اعلیحضرت همايونی تأسیس شده است و الاحضرت شاهپور غلامرضا بیات ریاست این باشگاه را دارند لیکن از طرف دولت مقامی بعنوان ناظر وجود ندارد و چه بسا وجوهی از مؤسسات دولتی باین باشگاه بعنوان مختلف پرداخت شده و بخشهایی شده منجمده بطوری که بنده شنیدم وزارت کمرکات چند فرود طیاره خریده بوده که همه این طیاره را مجاناً و بلاعوض باین باشگاه واگذار کرده اند بعداً هم لایحه اش بمجلس شورای ملی خواهد آمد بنده خواستم قبل از آمدن این لایحه به مجلس دولت راجع به این موضوع تحقیقات بکنند و راجع به دخل و خرج این باشگاه رسیدگی بکنند تا وقتی که این لایحه در مجلس طرح خواهد شد بتوانند اطلاعات لازم را از نظر اداره و دخل و خرج این باشگاه بعرض نمایندگان محترم برسانند. و اما راجع به مطلبی که آقایان فرمودند همانطوری که عرض کردم در اساسنامه باشگاه این مطلب نوشته شده است.

رئیس - دیگر نظری نسبت بماده اول نیست؟ (اظهاری

نشد) ماده دوم قرائت میشود.

(ماده ۲ شرح زیر قرائت شد)

ماده ۳ - چنانچه وزارت پست و تلگراف و تلفن در پایان مدت قرارداد با رعایت تشریفات آیین نامه معاملات

دولتی شرایط بهتری نتواند تحصیل کند میتواند این قرارداد را با موافقت وزارت داری تمدید نماید.

رئیس - آقای دکتر شفیق امین مخالف هستید؟ (دکتر شفیق امین - بلی) بفرمائید.

دکتر شفیق امین - البته این لایحه بنظر بنده خیلی خوب و بسیار لازم است و با توضیحاتی که آقایان همکاران محترم دادند معلوم شد که بسیار ضروری بوده ولی در این باره مدت تعیین نشده است بنظر بنده باید مدت تعیین بشود بی مدت صلاح نیست که يكسال و يكسال دیگر تمدید بشود صلاح نیست و غیر محدود باشد مدتی برایش تعیین بکنیم. بنده پیشنهاد میکنم که برای مدت يكسال و قابل تمدید برای سالهای بعد که اگر لازم شد تمدید بکنند (صحیح است).

رئیس - آقای ریگی.

ریگی - عرض کنم توضیحات لازم را جناب آقای وزیر پست و تلگراف دادند جناب آقای خواجه نوری هم توضیحات کافی فرمودند بنده فقط نسبت بسوالی که آقای دکتر امین کردند و بعد هم راجع بمدت عرض میکنم، راجع بمدت علش این بود که اگر مدت تعیین نمیشد با تشریفات که برای مناقصه گذاشتن و دوباره بمجلس آوردن پیش میآید پست این نقاط مختل میشود و مادرواقع نخواستیم سرویس رستی بندر چاه بهار و بنادر را مختل بکنیم و بعد دوباره بیائیم در مجلس بنشینیم تا قانون بیاید و تصویب بشود در نتیجه این اجازه را دادیم به وزارت پست و تلگراف که با اجازه وزارت داری در صورتیکه شرایط بهتری پیدا نشود این قرارداد قابل تمدید باشد ولی البته درست است که مدتی ندارد اما اگر دوماه باش ماه دیگر چنین شرایطی پیش آمد یا يكسال دیگر وزارت پست و تلگراف میتواند این قرارداد را لغو کند و بایک نگاه جدیدی قرارداد ببندد.

رئیس - آقای دکتر شادمان موافقید یا مخالف؟
دکتر شادمان - بنده میخواستم در تأیید فرمایشات آقای دکتر امین صحبت کنم و موافق نظر ایشان.

رئیس - بسیار خوب آقای دکتر امین پیشنهادی در این مورد داده اند قرائت میشود و بعد ضمیمه گزارش بکمیسیون ارجاع میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی - اینجانب پیشنهاد مینمایم که در ماده دو لایحه نوشته شود که بمدت يكسال تمدید شود. دکتر شفیق امین.

رئیس - دیگر نسبت بماده دوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد) ماده سوم قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۴ - وزارت پست و تلگراف و تلفن مأمور اجرای این قانون میباشد.

رئیس - چون در ماده ۳ نظری نیست گزارش بانضمام پیشنهاد آقای دکتر امین برای شور دوم به کمیسیون ارجاع میشود. آقای وزیر پست و تلگراف.

وزیر پست و تلگراف - بنده راجع به این لایحه توضیحی ندارم فقط نظر نمایندگان محترم را به این نکته جلب میکنم همانطوری که آقای ریگی فرمودند باید ترتیبی داده بشود که پست معطل نشود حال مدت محدود بفرمائید باهرطوری مصلحت میدانید بنده عرض ندارم ولی طوری باشد وقتی که خاتمه دوره قرارداد شد يك مجالی برای اقدام جهت وزارت پست و تلگراف باشد که پست مختل نشود.

حاذقی - اگر مصلحت میدانید دو سال یا سه سال باشد.

۱۰ - تقدیم سه فقره لایحه تصویب نامه ای وسیله آقای وزیر پست و تلگراف

وزیر پست و تلگراف - بنده اجازه میخواهم از مقام ریاست که سه تصویب نامه که آخرین تصویب نامه های وزارت پست و تلگراف به مجلس شورای ملی است تقدیم کنم دو تا از این تصویب نامه ها راجع به تخصیص سهمی است از عواید تمبر بنفع زلزله زدگان قزوین و کمک بیروژه مبارزه با کرسنگی سازمان ملل متحد و همچنین يك تصویب نامه راجع بوصول دوربال از تلفن شهرها بنفع تعاون وزارت پست و تلگراف.

دکتر الموتی - بهیست قزوین هم کمک بکنید.

رئیس - به کمیسیون های مربوط ارجاع میشود. آقای وزیر کار.

۱۱ - تقدیم ۱۱ فقره لایحه تصویب نامه ای وسیله آقای وزیر کار

وزیر کار (خسروانی) - با اجازه ریاست محترم و

نمایندگان محترم در اجرای تکلیفی که بموجب ماده واحده قانون مربوط به تصویب نامه های صادر شده از تاریخ نوزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۰ تا چهاردهم مهرماه ۱۳۴۲ (تاریخ افتتاح مجلسین) مصوب بیستم آذرماه ۱۳۴۲ بمعهده دولت گذاشته شده است تعداد ۱۱ فقره تصویب نامه مربوط بوزارت کار تقدیم میگردد که طبق قانون فوق الذکر مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد.

تصویب نامه شماره ۲۸۸۳۰ مصوب ۲۲/۹/۱۳۴۰ در مورد دخانه سازی.

تصویب نامه شماره ۹۸۱۰ مصوب ۲۲/۵/۱۳۴۱ در مورد تشکیل سازمان مسکن.

تصویب نامه شماره ۲۴۸۰۲ مصوب ۲۷/۷/۱۳۴۱ راجع به بدهی خبازان تهران.

تصویب نامه شماره ۲۵۶۴۸ مصوب ۲۷/۷/۱۳۴۱ راجع به برنامه تهیه مسکن.

تصویب نامه شماره ۴۰۸۹۴ مصوب ۲۶/۷/۱۳۴۲ راجع به مواد قانون کار.

تصویب نامه شماره ۴۳۲۱۶ مصوب ۲۴/۹/۱۳۴۱ راجع به استخدام ۱۵ نفر دیلمه.

تصویب نامه شماره ۱۴۸۸ مصوب ۲۴/۹/۱۳۴۲ راجع بقانون بیمه های اجتماعی.

تصویب نامه شماره ۶۴۳۰ مصوب ۱۹/۴/۱۳۴۲ اضافه نمودن تبصره ماده ۱۰ قانون کار.

تصویب نامه شماره ۴۱۴۹۰ مصوب ۱۳/۷/۱۳۴۲ راجع بمدال و نشان کار.

تصویب نامه شماره ۸۸۰ مصوب ۱۸/۱۱/۱۳۴۱ راجع به تبدیل نام وزارت کار.

تصویب نامه شماره ۴۱۳۴۴ مصوب ۱۰/۷/۱۳۴۲ راجع به تبصره مواد ۸ و ۲ قانون سهم کردن کارگران.

ضمناً خواستم باستحضار نمایندگان محترم برسانم که چون قانون سهم کردن کارگران به تصویب ملی رسیده بود همانطور که مقرر بود تقدیم نشد.

رئیس - به کمیسیون های مربوط ارجاع میشود. آقای دکتر ضیائی معاون وزارت اقتصاد.

۱۴- تقدیم سه فقره لایحه تصویب نامه های وسیله آقای معاون وزارت اقتصاد ملی معاون وزارت اقتصاد ملی - با اجازه ریاست

محترم و نمایندگان محترم در اجرای تکلیفی که بموجب ماده واحده قانون مربوط به تصویب نامه های صادر شده مصوب بیستم آذرماه ۱۳۴۲ بمعهده دولت گذاشته شده سه فقره تصویب نامه به مجلس شورای ملی از طرف وزارت اقتصاد برای تصویب تقدیم میگردد.

۱- تصویب نامه شماره ۸۰۰۶ مربوط به امور کشتیرانی و حمل و نقل و قانون دریائی.

۲- تصویب نامه شماره ۵۶۸۴ - ۱۳۴۲ راجع بمعافیت از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی اتومبیل های واگذاری مأمورین سیاسی و تصویب نامه شماره ۴۳۲۷۰ مورخ ۲۶/۹/۴۱ راجع به تأسیس اطاق صنایع و معادن ایران.

رئیس - بکمیسیون های مربوط ارجاع میشود.

۱۳- اعلام وصول گزارش مجلس سنا راجع بقرارداد بین المللی جلوگیری از تبعیضات استخدامی

رئیس - لایحه ای است که از مجلس سنا پیشه قرائت میشود.

بشرح زیر خوانده شد)

ریاست مجلس شورای ملی

لایحه شماره ۴۰۷۳ - ۲۲/۲/۱۳۳۹ دولت راجع به الحاق دولت ایران بمقاوله نامه بین المللی شماره ۱۱۱/ مربوط به تبعیض در امور استخدام و اشتغال تقدیمی بمجلس سنا در جلسه روز دوشنبه نهم دیماه یک هزار و سیصد و چهل و دو بتصویب مجلس سنا رسید.

اینک یک نسخه از لایحه مصوبه فوق و متن مقاوله نامه مزبور برای استحضار عالی و طرح در مجلس شورای ملی بضمیمه ابفاد میشود.

رئیس مجلس سنا

لایحه الحاقی دولت ایران بمقاوله نامه بین المللی شماره ۱۱۱/ مربوط به تبعیض در امور استخدام و اشتغال

ماده واحده - الحاق دولت شاهنشاهی بمقاوله نامه بین المللی شماره ۱۱۱/ مربوط به تبعیض در امور استخدام و اشتغال که مشتمل بر یک مقدمه و چهار ماده است تصویب میگردد.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده و متن مقاوله نامه در جلسه روز دوشنبه نهم دیماه یک هزار و سیصد و چهل و دو شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است. رئیس مجلس سنا

رئیس - به کمیسیون های مربوط ارجاع میشود.

۱۴- اعلام دستور جلسه آینده

رئیس - دستور جلسه بعد برای اطلاع آقایان نمایندگان قرائت میشود. (بشرح زیر قرائت شد)

۱- گزارش مربوط بساختمانهای نیمه تمام ژاندارمری کل کشور.

۲- گزارش مربوط به تمدید اجرای قانون اصلاح امور اجتماعی و عمران دهات.

۳- گزارش مربوط راجع به تهیه اوراق انتخابات بدون مناقصه.

۴- گزارش مربوط راجع به برقراری حکومت نظامی در تهران و شیراز.

۵- گزارش مربوط برقراری مستمری آقای جعفر طاهری و خلعت بری.

۶- تعیین تکلیف فوریت لایحه انجمن شهر و قانون شهرداری.

۷- تعیین تکلیف فوریت لایحه تأسیس کارخانه سبوم دفع آفات نباتی.

۱۵- تقدیم لایحه جهت انتخاب اعضا دیوان محاسبات بوسیله آقای دکتر خوشبین وزیر مشاور

رئیس - آقای دکتر خوشبین

دکتر خوشبین (وزیر مشاور) بنده این خوشوقتی را دارم که همیشه آخرین هستم و بیشتر در خدمت آقایان محترم در اینجا هستم و در ضمن چون آخری هست البته یک قدری شاید بیشتر خسته کننده باشد و از این جهت معذرت میخواهم قبلاً یک لایحه وزارت دارائی است برای انتخاب اعضای دیوان محاسبات که تقدیم میشود.

۱۶- تقدیم ۲۷ فقره لایحه تصویب نامه های بوسیله آقای وزیر مشاور

وزیر مشاور - عرض کردم ۲۷ تصویب نامه است که تقدیم میشود از این تصویب نامه ها چهار تا مربوط به وزارت دادگستری است یکی تصویب نامه ۱۱۴۴۰-۵۰۷۲ راجع به اجازه مصرف صدی پنجاه در آمد ثبت بوزارت دادگستری در سال ۱۳۴۰ و دیگری شماره ۳۸۷۰ مورخ ۲۷/۲/۴۱

باز هم در همین زمینه و سومی ۵۲۶۴۶-۲۹/۱۲/۴۱ راجع به اجازه مصرف مانده اعتبار پاداش و ده درصد سود ویژه سال ۴۱ روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی چهارمی ۴۸۰۷/ح

۱۳۴۲/۶۹ راجع بطرز استفاده از مازاد وجوه حاصله از اجرای تصویب نامه شماره ۹۳۰/ت، لایحه ایست مربوط به انتخاب سی نفر از اعضای دیوان محاسبات که تقدیم میشود.

ساحت مقدس مجلس شورای ملی - چون دوره سه ساله

اعضا دیوان محاسبات منقضی گردیده است در اجرای ماده ۸ الحاقی به قانون دیوان محاسبات مصوب کمیسیون قوانین دارائی مورخ ۳/۷/۱۳۱۷ فهرست اسامی ۴۵ نفر از کارمندان دولت بشرح صورت ضمیمه پیشنهاد و تقاضا میشود ازین آنها ۳۰ نفر را برای عضویت دیوان محاسبات انتخاب فرمائید. تصویب نامه ای است راجع به تأسیس شرکت سیلات جنوب بتاریخ ۱۴/۱۱/۴۲ (محسن موثر - انشاء الله مثل شمال نباشد) تصویب نامه دیگری است یکی بتاریخ ۲۶/۳/۴۱ موضوع تمدید مدت استفاده از ۵۵۰ هزار ریال مانده اعتبارات ردیف ۲۴ بودجه سال ۳۸ و دیگری مورخ ۲۷/۳/۴۱ راجع به اجازه پرداخت مبلغ ۴۰۱۸۲۷۰۹۹۱۲ ریال در درآمد عمومی سال ۴۱ کل کشور بابت تفاوت نرخ دلاری کمک آمریکا در وجه هیت عمران آمریکا در ایران. تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۱/۱۰/۴۱ موضوع اجازه خرید و پرداخت بهای هواپیمای اختصاصی، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۶/۱۲/۴۱ موضوع اجازه پرداخت پاداش آخر سال کارمندان وزارت کشور، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۲/۱/۴۲ موضوع اجازه خرید یک عدد موتور و بدکی جهت هواپیمای جت، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۴/۲/۴۲ موضوع اجازه پرداخت مبلغ ۳۳۵۰۳۳۳۳۹ ریال از محل درآمد عمومی سال ۴۲ کشور بمنظور پرداخت تعهدات سال گذشته سازمان اطلاعات و امنیت کل کشور، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۲/۳/۴۲ اجازه پرداخت مبلغ چهل و هشت میلیون و چهل و هشت هزار و هشتصد و سی و سه ریال تمه بهای هواپیمای جت، تصویب نامه دیگری است به تاریخ ۲/۴/۴۲ مربوط به انعقاد قرارداد همکاری با آقای رونالد ادوارد سیمیز، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۱۹/۶/۴۲ راجع به لغو تبصره ۴۳ متمم بودجه سال ۴۲ موضوع تصویب نامه شماره ۵۴۸۴ - ۲۶/۴/۴۲، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۱۹/۶/۴۲ راجع به اجازه و اختیارات هیت پنج نفری برای ساختمان خاندهای سازمانی که همان ساختمان ده هزار خانه است، تصویب نامه دیگری است بتاریخ ۲۳/۶/۴۲ راجع به استخدام مأمورین فنی و خرید اراضی مورد احتیاج سازمان مزبور و همچنین سه تصویب نامه هم مربوط بسازمان

بر نامه است که تقدیم میکنم تصویب نامه ای بتاريخ ۲۶ ر ۶۲۶۶ - راجع به استخدام کارمند جهت سازمان بر نامه بجای کسانی که باز نشته و یا از کار بر کنار شده اند، تصویب نامه دیگری است راجع بتحصول دوست میلیون مارك از آلمان غربی و تصویب نامه دیگری است راجع به پنجاه میلیون مارك، تصویب نامه دیگری است راجع به ارجاع اختلافات سه شرکتی که با مؤسسات مختلف دولتی قرارداد داشتند بدآوری یکی شرکت سمیتیشن است راجع به ایستگاه راه آهن مشهد و یکی دیگرین بانك ساختمانی و شرکت چی دونیو، یکی هم راجع به بنگاه کودشیمائی و شرکت جان براون، تصویب نامه دیگری است راجع به گروه صلح به شماره ۴۶۲۸ مورخ ۱۵/۴/۴۲، تصویب نامه دیگری است راجع به عضویت دولت ایران در سازمان منطقه شرقی اموراتاری، تصویب نامه دیگری است مورخ ۱۹/۱۱/۴۰ راجع به اختصاص دادن وجوه بر کنتی از وامهائی فنائی بدسرمایه بانك کشاورزی تصویب نامه دیگری است بتاريخ ۱۰/۷/۴۲ راجع به تعیین حريم دریاچه احدثائی در پشت سد کرج، تصویب نامه دیگری است بتاريخ ۴/۱۰/۴۱ راجع به وام شماره ۹۷ الف بمبلغ پنجاه و يك میلیون و دوست هزار دلار از صندوق وامهائی عمرانی امریکا، تصویب نامه دیگری است بتاريخ ۶/۳/۴۲ راجع بوام ۱۶ ر ۵ و ۲۶۵ راجع به دو میلیون و

۱۷ - تقدیم دو فقره لایحه تصویب نامه ای مربوط به کمیسیون مشترك بر نامه مجلسین

وزیر مشاور - دو تصویب نامه هم هست مربوط بکمیسیون مشترك مجلسین یکی راجع به اصلاح اعتبارات بر نامه دوم و دیگری راجع ببودجه اداری و پرسنلی ششماهه اول سال ۴۲ سازمان بر نامه که تقدیم میکنم.

رئیس - بکمیسیون های مربوط ارجاع میشود.

۱۸ - تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - همان طور که در دستور جلسه قبل ملاحظه فرمودید دو لایحه که در جلسه قبل تقدیم شده بود و قرار شد که فوریتش در جلسه بعد مطرح بشود چون جلسه بعنوان تنفس تعطیل شده بود فوریت این دو لایحه در جلسه روز پنجشنبه مطرح خواهد شد فعلاً جلسه را ختم میکنیم جلسه آینده ساعت ۹ صبح روز پنجشنبه خواهد بود.

(مجلس چهل دقیقه بعد از ظهر ختم گردید)

رئیس مجلس شورای ملی - **مهندس عبداللہ ریاضی**